

**UCHWAŁA NR VI/104/19
RADY MIASTA KATOWICE**

z dnia 28 marca 2019 r.

w sprawie przyjęcia sprawozdania z realizacji „Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2018-2020” za 2018 rok.

Na podstawie art. 12 pkt 4 i art. 4 ust. 1 pkt 3a) oraz art. 92 ust.1 pkt 1 i ust.2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2018 r., poz. 995 z późn. zm.), w związku z art. 180 pkt 1) ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r. poz. 998 z późn. zm.)

**Rada Miasta Katowice
uchwała:**

§ 1. Przyjąć sprawozdanie z realizacji w 2018 roku „Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2018-2020”, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miasta
Katowice

Maciej Biskupski

**SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI
POWIATOWEGO PROGRAMU
ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ
NA LATA 2018 – 2020**

przyjętego Uchwałą Nr LII/1046/18 Rady Miasta Katowice

z dnia 25 stycznia 2018 roku

ZA 2018 ROK

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	3
CELE PROGRAMU I PLANOWANE DO REALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘCIA	5
CEL GŁÓWNY: ROZWIJANIE LOKALNEGO SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ	5
CEL SZCZEGÓŁOWY 1: Promocja rodzinnych form pieczy zastępczej.....	5
CEL SZCZEGÓŁOWY 2: Szkolenie i kwalifikacja kandydatów	7
CEL SZCZEGÓŁOWY 3: Prowadzenie rejestru danych o osobach zakwalifikowanych oraz pełniących funkcję rodziny zastępczej	11
CEL SZCZEGÓŁOWY 4: Przygotowanie rodziny zastępczej na przyjęcie dziecka	12
CEL SZCZEGÓŁOWY 5: Rozwój sieci zawodowych rodzin zastępczych	15
CEL SZCZEGÓŁOWY 6: Ocena sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej oraz rodziny zastępczej ...	18
CEL SZCZEGÓŁOWY 7: Usamodzielnianie wychowanków rodzinnej oraz instytucjonalnej pieczy zastępczej ..	20
KOSZT REALIZACJI „Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2018-2020” za 2018 r.	22
PODSUMOWANIE	24

WPROWADZENIE

Zgodnie z art. 180 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań powiatu należy między innymi:

- opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych,
- wyznaczanie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej,
- zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych,
- organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym, opuszczającym różne formy pieczy zastępczej rodzinnej bądź instytucjonalnej,
- tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych i rodzin pomocowych,
- organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych oraz dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej,
- organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej przez tworzenie grup wsparcia i udzielanie poradnictwa specjalistycznego,
- prowadzenie rejestru danych o rodzinach zastępczych i kandydatach,
- finansowanie świadczeń należnych rodzinom zastępczym, dzieciom umieszczonym w rodzinach zastępczych oraz usamodzielnianym wychowankom.

W 2018 r. w mieście Katowice zadania organizatora pieczy zastępczej realizowane były przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. W strukturach organizacyjnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach funkcjonuje specjalnie do tego celu powołany Zespół ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej, zatrudniający wysoko wyspecjalizowaną kadrę koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Ponadto jeden koordynator zatrudniony jest w Dziale ds. Rodzin z Dziećmi i Poradnictwa Specjalistycznego (1 etat) w celu współpracy z zawodowymi rodzinami zastępczymi.

W 2018 r. Zespół ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach zatrudniał **23** koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, **1** pedagoga i **5** psychologów, w tym 1 etat głównego specjalisty psychologa. W 2018 r. w Zespole ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach pracowało łącznie **29** osób.

Najważniejszym celem rodziny zastępczej jest zapewnienie dziecku stabilnego środowiska wychowawczego i sprawowanie pieczy zastępczej nad dzieckiem – osobiście, aż do czasu jego powrotu do rodziny pochodzenia, adopcji, usamodzielnienia lub zapewnienia opieki i wychowania w innej formie (np. w placówce leczniczej, resocjalizacyjnej albo w domu pomocy społecznej). W swoich działaniach rodzina zastępcza powinna mieć na względzie zwłaszcza podmiotowość dziecka oraz jego prawo do utrzymywania osobistych kontaktów z krewnymi i innymi bliskimi osobami, zaspokojenie jego potrzeb emocjonalnych, bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych.

Rodziny zastępcze dzielimy na:

- rodziny zastępcze spokrewnione z dzieckiem,
- rodziny zastępcze niezawodowe,
- rodziny zastępcze zawodowe, w tym pełniące funkcję pogotowia rodzinnego i specjalistyczne.

Rodziny zastępcze w Katowicach	2018 r.	Prognoza na 2019 r.
Rodziny zastępcze ogółem, w tym:	360*	317*
rodziny zastępcze spokrewnione	226	201
rodziny zastępcze niezawodowe	124	105
rodziny zastępcze zawodowe	10	11

* jedna rodzina zastępcza pełni równocześnie funkcję spokrewnionej i niezawodowej rodziny zastępczej

Dzieci przebywające w rodzinach zastępczych na terenie Katowic	2018 r.	Prognoza na 2019 r.
Dzieci w rodzinach zastępczych ogółem, w tym:	448	399
w rodzinach zastępczych spokrewnionych	243	211

w rodzinach zastępczych niezawodowych	132	108
w rodzinach zawodowych	73	80

W okresie pobytu w zawodowej rodzinie zastępczej (niezależnie od jej typu), każdemu dziecku zapewnia się ustabilizowane życie rodzinne i zaspokojenie jego podstawowych potrzeb. Poszanowanie prawa dziecka do utrzymania więzi z rodziną pochodzenia przejawia się ustaleniem terminarza odwiedzin rodziców, rodzeństwa bądź dziadków. Zależnie od dalszych losów dziecka, zawodowe rodziny zastępcze w okresie sprawozdawczym przyjmowały też wizyty kandydatów na rodziny adopcyjne i zastępcze.

W 2018 r. w zawodowych rodzinach zastępczych w Katowicach przebywało łącznie **73** dzieci, w tym **32** dzieci przyjęto w 2018 r.

Zawodowe rodziny zastępcze o charakterze pogotowia rodzinnego

W pogotowiu rodzinnym dziecko może zostać umieszczone na czas trwania sprawy opiekuńczej w sądzie - na podstawie tymczasowego postanowienia sądu. W przypadku pozostawionych przez matki noworodków, pogotowia rodzinne odbierają dzieci ze szpitala osobiście, na podstawie tymczasowego postanowienia sądu i skierowania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach. Pogotowie rodzinne ma ponadto obowiązek przyjęcia dziecka doprowadzonego przez policję (częstokroć w godzinach wieczornych lub nocnych). Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach każdorazowo zawiadamia sąd o umieszczeniu dziecka w pogotowiu rodzinnym. Dzieci z uregulowaną sytuacją prawną (rodzice zrzekli się prawa do wychowania własnego dziecka lub zostali pozbawieni władzy rodzicielskiej) są zgłaszane do ośrodków adopcyjnych, w celu poszukiwania odpowiednich rodzin adopcyjnych. Przypadki pozostawienia noworodka zgłaszane są do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach bezpośrednio przez szpitale. Na terenie Katowic w 2018 r. działały **4** pogotowia rodzinne. W ciągu całego 2018 r. w pogotowia rodzinnych przebywało łącznie **44** dzieci.

Zawodowe rodziny zastępcze (długoterminowe)

Zawodowe rodziny zastępcze sprawują długookresową pieczę zastępczą. Taka forma pieczy zastępczej jest najbardziej korzystnym rozwiązaniem przede wszystkim dla wielodzietnych rodzeństw, które z powodu różnicy wieku nie miałyby szansy na wspólny pobyt w jednej placówce opiekuńczo-wychowawczej.

W 2018 r. na terenie Katowic funkcjonowało **5** rodzin zastępczych zawodowych, które pełniły pieczę zastępczą nad **27** dziećmi. W okresie sprawozdawczym **6** dzieci zwolniono do rodzin adopcyjnych, **15** dzieci przeniesiono do innej rodziny zastępczej, a **6** dzieci powróciło pod opiekę matki.

Zawodowe rodziny zastępcze specjalistyczne

Zawodowe rodziny zastępcze specjalistyczne zapewniają całodobową opiekę, wychowanie i pielęgnację dzieci chorych, niepełnosprawnych lub niedostosowanych społecznie, wymagających specyficznych oddziaływań opiekuńczo-wychowawczych.

W 2018 r. w Katowicach funkcjonowała 1 zawodowa rodzina zastępcza specjalistyczna. Zawodowa rodzina zastępcza specjalistyczna opiekowała się dwojgiem dzieci (rodzeństwo lat 16 i 17) ze zdiagnozowanym głębokim, pełnoobjawowym zespołem FAS (Fetal Alcohol Syndrome - alkoholowy zespół płodowy) oraz towarzyszącymi niepełnosprawnościami narządów słuchu i wzroku, nadpobudliwością psychoruchową i deficytami uwagi. Chłopcy prezentowali nasilające się zachowania aspołeczne i antyspołeczne (arogancja, agresja, kradzieże, pobicia, wulgaryzmy, przewiska, niszczenie mienia prywatnego i społecznego, kłamstwa, zainteresowanie treściami pornograficznymi), a także negatywizm szkolny, zachowania ryzykowne (picie alkoholu, palenie papierosów, narkotyzowanie się, włóczęgostwo) i nie przestrzegali norm. Mimo pobytu do czerwca 2017 r. jednego z wychowanków w Młodzieżowym Ośrodku Socjoterapii w Gliwicach, zachowania niepożądane nie ustąpiły, a wręcz nasiliły się. Opiekunowie zdecydowali się złożyć w Sądzie Rejonowym w Katowicach wniosek o rozwiązanie rodziny zastępczej i przeniesienie chłopców do instytucjonalnej pieczy zastępczej. Zgodnie z postanowieniem sądu, w dniu 12 marca 2018 r. wychowankowie zostali umieszczeni

w Domu Dziecka Zakątek. Zawodowej rodzinie zastępczej udzielono urlopu i z dniem 12 kwietnia 2018 r. umowa uległa rozwiązaniu.

Na 2019 r. zaplanowano odejście jednej zawodowej rodziny zastępczej na emeryturę oraz zawarcie 3 nowych umów, zgodnie z przyjętymi limitami w „Powiatowym programie rozwoju pieczy zastępczej na lata 2018-2020”, co pozwoliłoby na zwiększenie rocznego przepływu dzieci z 73 w 2018 r. do 80 w 2019 r.

CELE PROGRAMU I PLANOWANE DO REALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘCIA

CEL GŁÓWNY: ROZWIJANIE LOKALNEGO SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ

CEL SZCZEGÓŁOWY 1: Promocja rodzinnych form pieczy zastępczej

1. Kolportaż ulotek oraz plakatów na terenie miasta, propagowanie idei rodzicielstwa zastępczego w mediach, stała informacja na stronie internetowej MOPS Katowice oraz organizacja wydarzeń promujących rodzicielstwo zastępcze, w szczególności konferencji i miejskich happeningów.

Jednym z zadań powiatu w zakresie rozwoju systemu pieczy zastępczej jest tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych i rodzin pomocowych. W okresie sprawozdawczym, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach, przy wsparciu Wydziału Polityki Społecznej Urzędu Miasta Katowice, rozpowszechniał materiały promocyjne, zachęcające mieszkańców miasta do podejmowania funkcji rodziny zastępczej.

W 2018 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach kontynuował realizację kampanii na rzecz rodzicielstwa zastępczego. Jej celem było pozyskanie spośród mieszkańców Katowic kandydatów do pełnienia funkcji rodziców zastępczych. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach przy współpracy z Wydziałem Polityki Społecznej Urzędu Miasta Katowice przeprowadził kampanię na rzecz rodzicielstwa zastępczego. Celem kampanii było pozyskanie z grona mieszkańców Katowic kandydatów do pełnienia funkcji rodziców zastępczych. Opracowano treść oraz zlecono opracowanie graficzne i wydruk 1000 szt. poradnika, dotyczącego rodzicielstwa zastępczego „10 pytań o rodzicielstwo zastępcze”. Dystrybucja poradnika prowadzona była przede wszystkim za pośrednictwem koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej oraz pracowników Działu ds. Rodzin z Dziećmi i Poradnictwa Specjalistycznego Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach.

W 2018 r. promocję rodzicielstwa zastępczego prowadzono także poprzez reklamę w prasie. Opracowano i przekazano do druku artykuły, dotyczące rodzicielstwa zastępczego w:

- gazecie Katowickiej Spółdzielni Mieszkaniowej „Wspólne sprawy” (nakład 19 120 egzemplarzy nr 6/2018),
- tygodniku katolickim „Gość niedzielny” wydanie diecezjalne katowickie (nakład 24 844 egzemplarze nr 23/2018),
- bezpłatnym informatorze miejskim „Nasze Katowice” (nakład 140 000 egzemplarzy - wydanie czerwcowe).

W dniu 17 maja 2018 r. odbyła się konferencja „Rodzina zastępcza – otwarte serca dla dzieci”, zorganizowana z okazji obchodów Dnia Rodzicielstwa Zastępczego w Sali Teatralnej Pałacu Młodzieży w Katowicach. Konferencję zorganizowano w ramach inicjatywy lokalnej katowickich rodzin zastępczych, we współpracy z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Katowicach i Urzędem Miasta Katowice. Konferencja miała charakter otwarty, a na widowni zasiadło ponad 200 osób, zainteresowanych poruszaną tematyką. Wystąpienia prelegentów dotyczyły między innymi budowania bezpiecznych więzi z dzieckiem, problemu adopcji oraz zagrożeń czyhających na młodzież w internecie. Pani profesor Jolanta Jastrząb omówiła przebieg zorganizowanych na terenie ASP warsztatów artystycznych dla wychowanków rodzin zastępczych (marzec 2018 r.). Podczas konferencji zorganizowano także szereg atrakcji dla dzieci i młodzieży, z których skorzystało około 150 dzieci.

W trakcie przygotowań oraz podczas konferencji rozdano 2000 długopisów z logo miasta Katowice i napisem Dzień Rodzicielstwa Zastępczego, 2000 ulotek promujących konferencję oraz 2000 ulotek, poświęconych

rodzicielstwu zastępczemu. Ulotki rozdawano także w czasie konferencji prasowej w UM Katowice, dotyczącej obchodów Dnia Rodzicielstwa Zastępczego.

W dniu 17 maja 2018 r. główny specjalista - psycholog Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach, Pani Iwona Wowra wzięła udział w audycji radiowej Radia Katowice, poświęconej rodzicielstwu zastępczemu. Słuchacze dowiedzieli się, jakie warunki muszą spełniać kandydaci na rodzinę zastępczą oraz jak przebiega proces kwalifikacji kandydatów. W trakcie audycji słuchacze zadawali na żywo pytania, zwłaszcza odnośnie koniecznych do spełnienia warunków. Pytano też między innymi o to, co dzieje się z dzieckiem w przypadku rozvodu rodziców zastępczych. Słuchacze zostali zaproszeni do udziału w konferencji, odbywającej się w tym dniu w Pałacu Młodzieży.

Na stronie internetowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach w 2018 r. stale dostępna była informacja, dotycząca warunków, jakie należy spełnić, aby ubiegać się o ustanowienie rodziną zastępczą. Ponadto osoby odwiedzające stronę internetową Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach, mogły uzyskać podstawową wiedzę odnośnie procesu kwalifikacyjnego kandydatów na rodziny zastępcze, rodzajów rodzin zastępczych oraz świadczeń na rzecz rodzin zastępczych i dzieci w tych rodzinach umieszczonych.

Zespół ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach umieszczał na stronie internetowej informacje dotyczące grupy wsparcia dla spokrewnionych rodzin zastępczych, szkoleń dla nowoustanawianych spokrewnionych rodzin zastępczych oraz szkoleń grupowych dla zawodowych, niezawodowych i spokrewnionych rodzin zastępczych.

Ogółem w 2018 r. odnotowano 666 odsłon strony internetowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach, w części dotyczącej rodzicielstwa zastępczego.

Wskaźniki realizacji:

Lp.	Nazwa wskaźnika	2018	2019
1	Liczba wykorzystanych druków reklamowych	1000 szt. Poradnika dot. Rodzicielstwa zastępczego 2000 długopisów z logo miasta Katowice i napisem Dzień Rodzicielstwa Zastępczego 2000 ulotek poświęconych rodzicielstwu zastępczemu	1000 szt. Poradnika dot. Rodzicielstwa zastępczego 2000 ulotek poświęconych rodzicielstwu zastępczemu
2	Liczba audycji radiowych, programów telewizyjnych oraz artykułów prasowych, promujących zastępcze rodzicielstwo	4	3 artykuły do prasy na temat rodzicielstwa zastępczego
3	Liczba odsłon zakładki dot. rodzicielstwa zastępczego na stronie internetowej MOPS	666	670
4	Liczba zorganizowanych wydarzeń promujących zastępcze rodzicielstwo	1 – obchody Dnia Rodzicielstwa Zastępczego	1 – obchody Dnia Rodzicielstwa Zastępczego

Z przeprowadzonego w 2018 r. monitoringu efektywności prowadzonych form promocji wynika, iż do Zespołu ds. Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach zgłosiło się telefonicznie lub osobiście 55 osób z zapytaniem o rodzicielstwo zastępcze (w I kwartale 2018 r. – 13 osób, w II kwartale - 22 osoby, w III kwartale - 8 osób, w IV kwartale – 12 osób). Osoby te powzięły informacje ze strony internetowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach lub Miasta Katowice, otrzymały

ulotkę albo widziały plakat. Niektórzy deklarowali, że uzyskali informacje od innych osób, w tym od pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach, od znajomych, od innych rodzin zastępczych, kuratorów, pracowników placówek opiekuńczo-wychowawczych lub uzyskały je w instytucjach (na przykład w sądzie).

W 2019 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach będzie kontynuował intensywną kampanię na rzecz zastępczego rodzicielstwa.

CEL SZCZEGÓŁOWY 2: Szkolenie i kwalifikacja kandydatów

1. Nabór kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, analiza ich sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej oraz skierowanie osób spełniających podstawowe kryteria ustawowe na szkolenie.

Kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej w 2018 r. przystępowali do procesu kwalifikacyjnego. Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach sporządzali opinie oraz gromadzili dokumentację, w celu potwierdzenia spełniania warunków, wynikających z art. 42 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Z przepisu wynika, że pełnienie funkcji rodziny zastępczej może być powierzone osobom przebywającym na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, zapewniającym odpowiednie warunki bytowe i mieszkaniowe, które:

- dają rękojmię należytego sprawowania pieczy zastępczej,
- nie są i nie były pozbawione władzy rodzicielskiej oraz władza rodzicielska nie jest im ograniczona ani zawieszona,
- wypełniają obowiązek alimentacyjny,
- nie są ograniczone w zdolności do czynności prawnych,
- są zdolne do sprawowania właściwej opieki nad dzieckiem, co zostało potwierdzone: zaświadczeniem lekarskim o stanie zdrowia, wystawionym przez lekarza podstawowej opieki zdrowotnej oraz opinią o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej,
- przebywają na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- zapewniają odpowiednie warunki bytowe i mieszkaniowe, umożliwiające dziecku zaspokojenie jego indywidualnych potrzeb, w tym rozwoju emocjonalnego, fizycznego i społecznego; właściwej edukacji i rozwoju zainteresowań; wypoczynku i organizacji czasu wolnego.

Ponadto pełnienie funkcji rodziny zastępczej niezawodowej lub zawodowej może być powierzone osobom, które nie były skazane prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo. W przypadku rodziny zastępczej niezawodowej co najmniej jedna osoba, tworząca tę rodzinę, musi wykazać stałe źródło dochodów.

Kandydaci spełniający powyższe warunki, byli następnie kierowani do udziału w szkoleniu.

W 2018 r. koordynatorzy Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach przyjęli wnioski o przeprowadzenie analizy sytuacji osobistej, rodzinnej, zdrowotnej, zawodowej i majątkowej 56 rodzin - 76 osób, deklarujących wolę ubiegania się o ustanowienie ich rodziną zastępczą, z których jedna rodzina ubiegała się o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej. Jeszcze przed rozpoczęciem procesu opiniowania, 9 rodzin – 13 osób zrezygnowało z udziału w procedurze kwalifikacyjnej. W przypadku 1 rodziny (2 osoby) rozpoczęto proces opiniowania bez ponownych badań psychologiczno-pedagogicznych (w związku z ich aktualnością), jednak rodzina zrezygnowała z pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Wydano 20 opinii negatywnych z uwagi na niespełnianie przez kandydatów warunków ustawowych, koniecznych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Tym samym osoby te nie zostały skierowane na szkolenie.

Stosownie do art. 42 ust. 1 pkt 5b) ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, pełnienie funkcji rodziny zastępczej może być powierzone osobom, których predyspozycje oraz motywacja do pełnienia tej funkcji zostały potwierdzone opinią psychologa. W 2018 r. psycholodzy i pedagodzy Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach wykonywali

badania psychologiczne i pedagogiczne kandydatów na rodziny zastępcze spokrewnione, niezawodowe i zawodowe, a na ich podstawie sporządzano opinię psychologiczno – pedagogiczną.

Badania psychologiczne i pedagogiczne kandydatów na rodziny zastępcze	2018 r.	Prognoza na 2019 r.
Liczba opinii psychologiczno - pedagogicznych	41*	40
Liczba osób, którym wykonano badania psychologiczno – pedagogiczne	54**	50

*W 2018 r. wydano 4 opinie psychologiczno–pedagogiczne, dotyczące 6 kandydatów (4 rodziny), sporządzone na podstawie badań, przeprowadzonych pod koniec 2017 r.

**W 2018 r. przeprowadzono badania psychologiczno–pedagogiczne i wydano opinie psychologiczno–pedagogiczne, dotyczące 3 kandydatów (2 rodziny), których proces opiniowania rozpoczął się w 2017 r.

W 2018 r. w 6 przypadkach sąd ustanowił rodziny zastępcze mimo negatywnej opinii, w 1 przypadku dziecko pozostało w placówce opiekuńczo-wychowawczej, w 3 przypadkach dzieci zostały powierzone kandydatom na rodzinę zastępczą w pieczę, w 5 przypadkach nadal toczy się postępowanie sądowe.

Stosownie do treści art. 96 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, osoby, które chcą podjąć się wspierania placówek opiekuńczo-wychowawczych w zakresie działań wychowawczych, a w szczególności przygotowania dziecka do samodzielnego życia, po uzyskaniu akceptacji dyrektora w/w placówki również muszą uzyskać pozytywną opinię organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Badania psychologiczne i pedagogiczne kandydatów na rodziny zaprzyjaźnione	2018 r.	Prognoza na 2019 r.
Liczba opinii dotyczących predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zaprzyjaźnionej	2	2
Liczba osób, którym wykonano badania predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zaprzyjaźnionej	4	4

2. Organizowanie szkoleń dla kandydatów do prowadzenia rodziny zastępczej i/lub rodzinnego domu dziecka oraz dla funkcjonujących rodzin zastępczych, w tym zawodowych.

Kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej i zawodowej są obowiązani posiadać świadectwo ukończenia szkolenia organizowanego przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej lub prowadzonego przez ośrodek adopcyjny, zgodnie z programem szkolenia zatwierdzonym przez ministra właściwego do spraw rodziny. Kandydaci na rodziny zastępcze niezawodowe i zawodowe kierowani byli na szkolenie prowadzone przez Stowarzyszenie na Rzecz Rodziny i Zastępczego Rodzicielstwa Nowy Dom w Siemianowicach Śląskich.

Pracownicy Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach prowadzili szkolenia dla kandydatów na spokrewnione rodziny zastępcze oraz dla nowoustanowionych przez sąd rodzin zastępczych spokrewnionych. Z uwagi na niewielką liczbę zgłaszających się kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej spokrewnionej i nowoustanowionych rodzin zastępczych, początkowo szkolenia odbywały się jedynie w formie spotkań indywidualnych. W IV kwartale 2018 r. odbyło się natomiast grupowe szkolenie dla kandydatów na rodziny zastępcze spokrewnione i nowoustanowionych rodzin zastępczych. Celem szkoleń było przygotowanie kandydatów i nowych rodzin zastępczych spokrewnionych do lepszego pełnienia swojej funkcji, łatwiejszego radzenia sobie z problemami wychowanków oraz pełnego zrozumienia ich potrzeb.

W 2018 r. szkolenie dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej spokrewnionej i nowoustanowionych rodzin zastępczych ukończyło w formie indywidualnej **8** osób (6 rodzin zastępczych), natomiast w formie szkolenia grupowego - **10** osób (9 rodzin zastępczych). Ponadto w styczniu 2018 r. odbyły się spotkania z rodzinami w miejscu ich zamieszkania. Odbyło się **8** spotkań z **8** rodzinami zastępczymi

spokrewnionymi (11 osób). Łączny czas trwania tych wizyt to 10 godzin.

Na początku 2018 r. pracownicy Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach przeprowadzili badanie potrzeb szkoleniowych funkcjonujących rodzin zastępczych i na tej podstawie przygotowano szkolenia tematyczne oraz sporządzono harmonogram szkoleniowy na cały rok.

W II kwartale 2018 r. rodziny zastępcze spokrewnione i niezawodowe wzięły udział w szkoleniu pt. „Zaburzenia emocjonalne u dzieci i młodzieży”, organizowanym w ramach projektu „Pomocna dłoń dla rodziny”, współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego. W szkoleniu wzięło udział **14 osób** pełniących funkcję rodziny zastępczej spokrewnionej i niezawodowej. Szkolenie przeprowadzono metodą warsztatową. Celem szkolenia było przekazanie uczestnikom wiedzy o czynnikach mających istotny wpływ na rozwój psychiczny dzieci i młodzieży, a także o przyczynach zaburzeń emocjonalnych u dzieci i młodzieży. Omówiono przejawy zaburzeń emocjonalnych oraz sygnały ostrzegawcze dla rodziców i opiekunów. Zwrócono uwagę na podejmowanie działań o charakterze profilaktycznym i wspierającym dziecko, przeżywające trudności emocjonalne, a ponadto przekazano praktyczne sposoby przeciwdziałania i zapobiegania ich powstawaniu. Uczestnicy szkolenia uzyskali informacje o miejscach, w których można uzyskać specjalistyczną pomoc i wsparcie.

W IV kwartale 2018 r. odbyły się dwa szkolenia, organizowane przez psychologów Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach pt. **„Radzenie sobie z trudnymi zachowaniami nastolatków”** oraz **„Zaburzenia zachowania i rozwoju u dzieci”**. W pierwszym szkoleniu wzięło udział **8 osób**, pełniących funkcję rodziny zastępczej spokrewnionej, niezawodowej i zawodowej. Celem szkolenia było wzbogacenie wiedzy na temat charakterystycznych problemów okresu dorastania i adolescencji, a także przekazanie wiedzy na temat „buntu nastolatków”. Z kolei w drugim szkoleniu uczestniczyło **6 osób**, pełniących funkcję rodziny zastępczej spokrewnionej, niezawodowej i zawodowej, z czego 3 osoby brały udział w obydwu szkoleniach. Założeniem szkoleń było wzbogacenie wiedzy na temat zaburzeń zachowania i rozwoju u dzieci, poszerzenie wiedzy o mechanizmach tworzenia się i wzmacniania zaburzeń zachowania. Słuchacze mieli także możliwość poszerzenia i wzmocnienia umiejętności radzenia sobie z pojawiającymi się problemami wychowawczymi.

3. Zapewnienie pomocy i wsparcia osobom sprawującym pieczę zastępczą w formie grup wsparcia i poradnictwa indywidualnego.

Jedną z form wspierania rodzin zastępczych w ich codziennym funkcjonowaniu są grupy wsparcia. Grupy wsparcia, organizowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach, prowadzone są raz w miesiącu w okresie od lutego do czerwca, a następnie od września do listopada. W spotkaniach uczestniczą rodziny zastępcze spokrewnione, zamieszkujące na terenie Katowic. Taka forma pomocy wynika bezpośrednio z potrzeb rodzin zastępczych w zakresie edukacji psychologicznej i pedagogicznej, związanych ze specyfiką wychowywania dzieci w warunkach rodziny zastępczej. Uczestnicy spotkań grupowych mają możliwość rozwijania nabywanych w ciągu całego cyklu spotkań kompetencji oraz dzielenia się swoim doświadczeniem z innymi rodzinami. Omawiane podczas każdego spotkania zagadnienia wynikają z bieżących doświadczeń uczestników, a przekazywane rodzinom treści mają na celu wzbogacenie ich wiedzy oraz rozwój osobisty rodziców zastępczych.

W 2018 r. poradnictwo specjalistyczne dla rodzin zastępczych i usamodzielnianych wychowanków z terenu Katowic realizowane było przez Zespół ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach. Poradnictwo specjalistyczne miało na celu wspieranie rodzin zastępczych w wypełnianiu powierzonej im funkcji, wzmocnienie poczucia odpowiedzialności za wychowanie dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej, adekwatne spostrzeganie swoich problemów oraz problemów dzieci, rozwijanie umiejętności opiekuńczo - wychowawczych rodzin zastępczych, zwrócenie uwagi na indywidualne potrzeby członków każdej rodziny. Rodzinom zastępczym udzielano również wsparcia w radzeniu sobie z pojawiającymi się kryzysami i problemami. Ponadto psychologowie Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach prowadzili poradnictwo specjalistyczne dla zawodowych rodzin zastępczych oraz dla dzieci w nich umieszczonych, w ramach którego odbyło się **27** spotkań.

Wskaźniki realizacji:

Lp.	Nazwa wskaźnika	2018	Prognoza 2019
1	Liczba kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, w tym:	56* w tym 1 rodzina ubiegająca się o ustanowienie jej rodziną zastępczą zawodową (76 osób)	56
	- liczba kandydatów pozytywnie zaopiniowanych	21 rodzin (26 osób)	20
	- liczba kandydatów negatywnie zaopiniowanych	20 rodzin (26 osób)	10
	- liczba kandydatów, którzy zrezygnowali z udziału w procesie kwalifikacyjnym.	11 rodzin (17 osób)	-
2	Liczba przeprowadzonych szkoleń dla kandydatów na rodzinę zastępczą: - kandydaci na rodzinę zastępczą spokrewnioną - kandydaci na rodzinę zastępczą niezawodową i zawodową	2 szkolenia (18 osób) 2 szkolenia (22 osoby)	2 szkolenia (15 osób) 2 szkolenia (22 osoby)
	Liczba osób, które je ukończyły z wynikiem pozytywnym: - kandydaci na rodzinę zastępczą spokrewnioną - kandydaci na rodzinę zastępczą niezawodową i zawodową	18 osób 22 osoby	18 osób 22 osoby
3	Liczba przeprowadzonych szkoleń dla funkcjonujących rodzin zastępczych	3	3
	- liczba osób, które wzięły udział w w/w szkoleniach	25	25
4	Liczba spotkań grup wsparcia dla rodzin zastępczych.	8	8
5	Liczba udzielonych rodzinom zastępczym porad indywidualnych.	432	432

* liczba kandydatów obejmuje 4 rodziny (7 osób), wobec których proces kwalifikacyjny nie został zakończony w 2018 r. i w związku z tym nie została wydana opinia

W 2018 r. liczba osób, zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, nie była wystarczająca w odniesieniu do potrzeb w tym zakresie. W związku z tym, że od 1 stycznia 2020 r. do instytucjonalnych form pieczy zastępczej nie będzie można kierować dzieci, które nie ukończyły 10 roku życia, konieczne jest stałe pozyskiwanie kolejnych kandydatów. Ponadto w celu utrzymania liczby funkcjonujących rodzin zaprzyjaźnionych, w 2019 r. ilość badań i opinii zaplanowano na poziomie z 2018 r. Nie można jednak przewidywać i zaplanować ilości rodzin, które będą zaopiniowane negatywnie.

Pracownicy Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach opracowują tematy szkoleń dla funkcjonujących rodzin zastępczych oraz sporządzają harmonogramy szkoleniowe na podstawie zgłaszanych przez rodziny zastępcze potrzeb szkoleniowych. Działania te będą kontynuowane w 2019 r.

Liczba osób, biorących udział w szkoleniach dla kandydatów na rodziny zastępcze, zależy od liczby kandydatów, którzy uzyskali wstępną akceptację wypełniania warunków, wynikających z art. 42 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, a także od ilości wydanych przez sąd postanowień, ustanawiających rodziny zastępcze mimo braku wymaganego szkolenia. Na 2019 r. zaplanowano

przeszkolenie podobnej liczby kandydatów na rodziny zastępcze spokrewnione co w 2018 r. Forma szkoleń, organizowanych przez Zespół ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach, zostanie dostosowana do liczby oraz indywidualnych potrzeb kandydatów zgłoszonych do przeszkolenia.

Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej informują rodziny zastępcze o możliwości skorzystania z bezpłatnej pomocy specjalistów (psychologów, pedagoga i prawnika). Psychologowie i pedagog mogą towarzyszyć koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej podczas wizyt w rodzinach zastępczych, udzielając porad bezpośrednio w miejscu zamieszkania rodziny zastępczej. W 2019 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach będzie kontynuował dobre praktyki w postaci poradnictwa specjalistycznego (również w miejscu zamieszkania rodzin zastępczych) oraz prowadzenia grup wsparcia – jako efektywne formy wsparcia rodzin zastępczych w ich codziennym funkcjonowaniu.

CEL SZCZEGÓŁOWY 3: Prowadzenie rejestru danych o osobach zakwalifikowanych oraz pełniących funkcję rodziny zastępczej

1. Bieżące gromadzenie, aktualizowanie i uzupełnianie danych oraz przekazywanie do sądu rodzinnego rejestrów, dotyczących osób:

- **zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka,**
- **pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej lub rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka.**

W 2018 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach, jako organizator rodzinnej pieczy zastępczej na bieżąco gromadził, aktualizował i uzupełniał dane w rejestrach. Obowiązek ten wynika z art. 46 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Rejestry obejmują następujące dane:

- dane osobowe, w tym imię i nazwisko, data urodzenia, obywatelstwo, adres zamieszkania, stan cywilny,
- wykształcenie oraz zawód i miejsce pracy i źródła dochodu,
- dane o warunkach mieszkaniowych,
- data i wynik zaświadczenia lekarskiego oraz opinii z badań psychologicznych,
- ukończone szkolenia,
- liczba dzieci, pozostających pod opieką rodziny zastępczej,
- czy rodzina pełni funkcję zawodowej rodziny zastępczej.

Kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, jak również osoby pełniące funkcję rodziny zastępczej są obowiązane do poinformowania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach o każdej zmianie danych, gromadzonych w rejestrach. Ponadto osoby te mają obowiązek przedłożenia co 2 lata zaświadczenia lekarskiego o stanie zdrowia, wystawionego przez lekarza podstawowej opieki zdrowotnej oraz opinii o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, wystawionej przez psychologa. Dane z rejestru Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach na bieżąco przekazuje do Sądu Rejonowego w Katowicach.

Wskaźniki realizacji:

Lp.	Nazwa wskaźnika	2018	Prognoza 2019
1	Liczba przekazanych sądowi kart dot. kandydatów i funkcjonujących rodzin zastępczych niezawodowych i zawodowych, w tym: - osoby pełniące funkcję rodziny zastępczej zawodowej	69 3	76 6

- osoby pełniące funkcję rodziny zastępczej niezawodowej	66	70
--	----	----

Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej na bieżąco aktualizują dane o osobach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej lub niezawodowej oraz o osobach, które już sprawują pieczę zastępczą. W Katowicach nie funkcjonują rodzinne domy dziecka, a w okresie sprawozdawczym żadna osoba nie ubiegała się i nie uzyskała kwalifikacji do prowadzenia rodzinnego domu dziecka.

CEL SZCZEGÓŁOWY 4: Przygotowanie rodziny zastępczej na przyjęcie dziecka

1. Udzielenie szczegółowych informacji o dziecku i jego sytuacji rodzinnej oraz przekazanie wymaganej prawem dokumentacji oraz objęcie rodziny zastępczej wsparciem i pomocą koordynatora pieczy zastępczej.

Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej następuje na podstawie postanowienia sądu, a w przypadkach interwencyjnych, dziecko może być doprowadzone do zawodowej rodziny zastępczej o charakterze pogotowia rodzinnego przez Policję albo Straż Graniczną. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach jako organizator rodzinnej pieczy zastępczej, ma obowiązek gromadzenia i przekazywania rodzinom zastępczym szczegółowych informacji, dotyczących sytuacji prawnej i rodzinnej przyjmowanego dziecka. Ponadto rodzina zastępcza w miarę możliwości powinna mieć zapewniony kontakt z dzieckiem jeszcze przed jego umieszczeniem w tej rodzinie.

W 2018 r. sąd ustanowił **26** nowych rodzin zastępczych spokrewnionych i niezawodowych, zamieszkałych w Katowicach, w których umieszczono **41** dzieci. Rodzinom przekazano podstawowe informacje odnośnie sytuacji przyjmowanych dzieci oraz zapewniono kontakt z dziećmi w okresie postępowania sądowego o umieszczenie w rodzinie zastępczej.

Jedynie zawodowe rodziny zastępcze o charakterze pogotowia rodzinnego, z racji pełnionej funkcji interwencyjnej, nie miały możliwości wcześniejszego nawiązania kontaktu z dziećmi, które do tych pogotowi były przyjmowane. W 2018 r. do 4 pogotowi rodzinnych przyjęto **22** dzieci. Informacje odnośnie sytuacji prawnej i rodzinnej dzieci przyjętych do pogotowi rodzinnych, przekazywano rodzinom niezwłocznie po przyjęciu dziecka, a w przypadku dzieci z rodzin, które wcześniej nie były znane pracownikom Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach (nie korzystały z żadnej formy wsparcia) – informacje przekazywano pogotowiom rodzinnym w miarę ich pozyskiwania. Pozostałe zawodowe rodziny zastępcze przyjęły w 2018 r. **10** dzieci.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach ma obowiązek przekazania rodzinie zastępczej dokumentacji umieszczanego w danej rodzinie zastępczej dziecka, nie później niż w dniu poprzedzającym przyjęcie dziecka, a w przypadku umieszczenia dziecka wymagającego natychmiastowej pomocy lub w sytuacji zagrożenia życia i zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie, dokumentacja była przekazywana rodzinie zastępczej niezwłocznie po przyjęciu dziecka. Art. 38 a ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakazuje przekazanie rodzinie zastępczej następujących dokumentów:

- odpis aktu urodzenia,
- orzeczenie sądu o umieszczeniu w pieczy zastępczej,
- dokumentacja o stanie zdrowia dziecka,
- dokumentacja szkolna,
- diagnoza psychofizyczna,
- informacja o specjalnych potrzebach edukacyjnych przyjmowanego do rodziny zastępczej dziecka,
- plan pracy z rodziną lub informacja o sytuacji rodziny dziecka.

W celu realizacji powyższego zadania, koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach mają prawo do uzyskania informacji oraz otrzymania lub wglądu do wszelkiej dostępnej dokumentacji, w tym prawnej i medycznej, dotyczącej przyjętego dziecka. W 2018 r. koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej na bieżąco gromadzili i przekazywali nowo ustanawianym rodzinom zastępczym

wymaganą prawem dokumentację dzieci. W przypadku rodzin zastępczych spokrewnionych, dokumentacja dzieci zazwyczaj znajdowała się w posiadaniu rodziny zastępczej jeszcze przed jej ustanowieniem przez sąd.

Rodziny zastępcze obejmuje się na ich wniosek opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej dla rodzin zastępczych zamieszkałych na terenie Katowic, wyznacza Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach - jako organizator rodzinnej pieczy zastępczej. Koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej może być osoba, legitymująca się wykształceniem wyższym na kierunku pedagogika, pedagogika specjalna, psychologia, praca socjalna, nauki o rodzinie lub na dowolnym kierunku, uzupełnione studiami podyplomowymi w zakresie psychologii, pedagogiki, nauk o rodzinie, resocjalizacji oraz posiadająca co najmniej roczne doświadczenie w pracy z dzieckiem i rodziną (także jako rodzina zastępcza). Zadania koordynatora szczegółowo opisuje art. 77 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, który wymienia między innymi udzielenie pomocy w realizacji pieczy zastępczej, przygotowanie planu pomocy dziecku i zapewnienie dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym – psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej. Koordynator obejmuje też swoim wsparciem pełnoletnich wychowanków rodzinnych form pieczy zastępczej.

W 2018 r. koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach współpracowali z **347** spokrewnionymi i niezawodowymi rodzinami zastępczymi oraz z **78** usamodzielnianymi wychowankami. Dwie rodziny zastępcze (spokrewniona i niezawodowa) korzystały ze wsparcia pracowników socjalnych zatrudnionych w Terenowych Punktach Pomocy Społecznej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach. Ponadto koordynator rodzinnej pieczy zastępczej Działu ds. Rodzin z Dziećmi Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach współpracował w 2018 r. łącznie z **10** rodzinami zawodowymi oraz **1** rodziną zastępczą niezawodową.

W rodzinach zastępczych spokrewnionych i niezawodowych w 2018 r. przebywało łącznie **375** dzieci, a w rodzinach zawodowych łącznie **73** dzieci.

Pozostałe rodziny zastępcze, nieobjęte wsparciem koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, w 2018 r. korzystały ze wsparcia w postaci pracy socjalnej pracowników socjalnych, zatrudnianych w Terenowych Punktach Pomocy Społecznej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach.

2. Przyznanie i realizacja świadczeń pieniężnych dla rodziny zastępczej.

W 2018 r. rodziny zastępcze miały prawo do otrzymywania świadczeń, związanych z pobytem dzieci w tych rodzinach. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach przyznawał i realizował następujące świadczenia:

- świadczenie na utrzymanie dziecka w rodzinie zastępczej spokrewnionej w kwocie 660,00 zł miesięcznie do 31 maja, a od 1 czerwca w kwocie 694,00 zł miesięcznie,
- świadczenie na utrzymanie dziecka umieszczonego w zawodowej i niezawodowej rodzinie zastępczej w kwocie 1000,00 zł miesięcznie do 31 maja, a od 1 czerwca w kwocie 1052,00 zł miesięcznie,
- dodatek na dziecko niepełnosprawne w kwocie 200,00 zł miesięcznie do 31 maja, a od 1 czerwca w kwocie 211,00 zł miesięcznie,
- dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka, zgodnie z polityką świadczeń Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach, w kwocie 500,00 zł jednorazowo w przypadku wypoczynku trwającego bez przerwy przez co najmniej 14 dni, a w przypadku wypoczynku krótszego, świadczenie przyznawano proporcjonalnie,
- świadczenie na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego do rodziny zastępczej dziecka – jednorazowo w kwocie wynikającej ze zgłoszonych przez rodzinę zastępczą niezbędnych potrzeb, których zaspokojenie nie było możliwe z bieżących świadczeń na utrzymanie dziecka,
- świadczenie związane z wystąpieniem zdarzenia losowego,
- środki na utrzymanie lokalu mieszkalnego zawodowej lub niezawodowej rodziny zastępczej w kwotach zależnych od przedstawionych dowodów poniesionych kosztów oraz od liczby osób wspólnie zamieszkujących,

- świadczenie dla zawodowej rodziny zastępczej na pokrycie kosztów, związanych z przeprowadzeniem niezbędnego remontu, w kwocie zależnej od poniesionych kosztów i możliwości finansowych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach,
- dodatek wychowawczy dla każdego dziecka, umieszczonego w rodzinie zastępczej w kwocie 500,00 zł miesięcznie; dodatek wychowawczy nie jest świadczeniem wynikającym z „Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2018-2020”, dlatego nie został ujęty w tabeli mierników.

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zawodowe rodziny zastępcze na podstawie zawartych umów otrzymują wynagrodzenie. Jednocześnie na podstawie Uchwały nr XX/455/12 Rady Miasta Katowice z dnia 28 marca 2012 r. w sprawie podwyższenia wysokości kwoty wynagrodzenia przysługującego rodzinie zastępczej zawodowej lub prowadzącemu rodzinny dom dziecka (Dz.U. Województwa Śląskiego z 2012 r., poz. 1826), po roku od przyjęcia pierwszego dziecka do zawodowej rodziny zastępczej, wynagrodzenie ulega zwiększeniu o kwotę 1500 zł miesięcznie pod warunkiem uzyskania przez zawodową rodzinę zastępczą pozytywnej oceny organizatora pieczy zastępczej. W 2018 r. na wynagrodzenia dla zawodowych rodzin zastępczych (wraz z obowiązkowymi obciążeniami pracodawcy w postaci składek na ubezpieczenia społeczne oraz składek na Fundusz Pracy), Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach wydatkował kwotę 535 492,49 zł.

W przypadku pobytu w zawodowej rodzinie zastępczej jednocześnie więcej niż 3 dzieci, na podstawie art. 57 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodzina ma prawo do pomocy w prowadzeniu gospodarstwa domowego i przy opiece nad dziećmi. W 2018 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach zatrudniał na podstawie umów zleceń 10 osób do pomocy zawodowym rodzinom zastępczym. Osoby te za wykonane usługi otrzymywały wynagrodzenie w kwocie 13,70 zł. brutto za każdą godzinę, a ich zadaniem było nie tylko krótkotrwałe sprawowanie opieki nad dziećmi (np. w czasie, gdy zawodowa rodzina zastępcza jest z dzieckiem na rehabilitacji lub u lekarza), ale także wyjście z dzieckiem na plac zabaw, wykonanie prania, sprzątanie mieszkania, drobne zakupy, prace pomocnicze. Na wynagrodzenia dla osób pomagających zawodowym rodzinom zastępczym w 2018 r. przeznaczono 114 185, 93 zł.

Ponadto w 2018 r. 7 rodzin pełniło funkcję rodziny pomocowej. Łącznie w rodzinach pomocowych przebywało czasowo 21 dzieci (na okres urlopu zawodowej rodziny zastępczej). Na wynagrodzenia dla rodzin pomocowych w 2018 r. przeznaczono 29 273,46 zł.

Wskaźniki realizacji:

Lp.	Nazwa wskaźnika	2018	Prognoza 2019
1	Liczba koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.	24 (w tym 1 – w DR)	26 (w tym 1 – w DR)
2	Liczba rodzin zastępczych objętych wsparciem koordynatora	358*	315*
3	Liczba dzieci, przebywających w rodzinach zastępczych (z wyjątkiem zawodowych), w tym: -w rodzinach zastępczych spokrewnionych - w rodzinach zastępczych niezawodowych	375 243 132	319 211 108
4	Liczba dzieci przyjętych w danym roku kalendarzowym do rodzin zastępczych (spokrewnionych i niezawodowych)	41	20
5	Wydatki na utrzymanie Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej w danym roku kalendarzowym	1 717 106,39 zł	1 941 365,00 zł
6	Wydatki na świadczenia dla rodzin zastępczych w danym roku kalendarzowym, w tym: – jednorazowe świadczenie na pokrycie niezbędnych kosztów, związanych	4 741 700,10 zł 27 625,00 zł	4 749 325,00 zł** 30 000,00zł

	z potrzebami przyjmowanego dziecka		
	– świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej	4 411 296,32 zł	4 346 100,00 zł
	– dodatek na dziecko niepełnosprawne	72 732,13 zł	91 200,00 zł
	– dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka	85 581,91 zł	121 625,00 zł
	– środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego zawodowej lub niezawodowej rodziny zastępczej	132 957,45 zł	142 400,00 zł
	– świadczenie na pokrycie kosztów związanych z przeprowadzeniem niezbędnego remontu dla zawodowej rodziny zastępczej	11 407,29 zł	18 000,00 zł
	– świadczenia związane z wystąpieniem zdarzenia losowego	100,00 zł	-

*dwie rodziny nie były objęte wsparciem koordynatora, natomiast korzystały ze wsparcia pracownika socjalnego

**wydatki na świadczenia w 2019 r. wzrosną w porównaniu do 2018 r. z powodu podwyżki świadczeń

System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań, mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców naturalnych. Piecza zastępcza zapewnia pracę z rodziną, umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka albo zapewnienie opieki i wychowania w środowisku zastępczym.

Rodzina zastępcza zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie, w szczególności traktując dziecko w sposób sprzyjający poczuciu godności i wartości osobowej. Zapewnia mu dostęp do przysługujących świadczeń zdrowotnych oraz zapewnia dziecku kształcenie, wyrównywanie braków rozwojowych i szkolnych, jak również dba o rozwój uzdolnień i zainteresowań.

Pomimo udzielanego przez Zespół ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach wsparcia, następuje rozwiązywanie niektórych rodzin zastępczych z powodu ich niewydolności opiekuńczo – wychowawczej, a dziecko zazwyczaj jest umieszczane w pieczy instytucjonalnej. W 2019 r. będą kontynuowane działania, mogące zapewnić lepsze funkcjonowanie zawiązywanych rodzin zastępczych, w tym zwłaszcza indywidualne poradnictwo specjalistyczne i grupy wsparcia, a także szkolenia dla funkcjonujących rodzin zastępczych.

CEL SZCZEGÓŁOWY 5: Rozwój sieci zawodowych rodzin zastępczych

- 1. Pozyskanie, kwalifikacja kandydatów oraz zawarcie nowych umów o prowadzenie zawodowych rodzin zastępczych lub o prowadzenie rodzinnego domu dziecka w celu zwiększenia możliwości umieszczenia dzieci poniżej lat 7, które nie powinny być umieszczane w instytucjonalnych formach pieczy zastępczej. Żaden z kandydatów nie może przekraczać wieku 55 lat.**

W celu zapewnienia najmłodszym mieszkańcom Katowic pieczy zastępczej w rodzinnych formach, niezbędny jest stały rozwój sieci rodzin zastępczych, w tym zawodowych. Kandydaci, zgłaszający swoją gotowość do rozpoczęcia procesu kwalifikacyjnego i ubiegania się o ustanowienie rodziną zastępczą, jeszcze przed skierowaniem na szkolenie uzyskują pełną informację o rodzajach rodzin zastępczych, w tym – o rodzajach zawodowych rodzin zastępczych i możliwości ubiegania się o zawarcie umowy.

2. Przekształcenie niezawodowych rodzin zastępczych w zawodowe rodziny zastępcze.

Możliwość przekształcenia niezawodowej rodziny zastępczej w zawodową reguluje art. 54 oraz art. 56 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Przekształcenie jest możliwe pod warunkiem:

- pozytywnej opinii z badań psychologiczno-pedagogicznych przeprowadzonych przez psychologa Działu ds. Rodzin z Dziećmi i Poradnictwa Specjalistycznego w związku ze złożonym wnioskiem,
- pozytywnej oceny posiadanych warunków mieszkaniowych rodziny zastępczej, odnośnie możliwości umieszczenia kolejnych dzieci, sporządzonej po wizycie pracowników Działu ds. Rodzin z Dziećmi,
- pozytywnej oceny dotychczasowego koordynatora rodziny zastępczej wydanej na potrzeby przekształcenia,
- wyrażenia zgody na przyjęcie co najmniej 2 dzieci po zawarciu umowy, przy czym łączna liczba dzieci przebywających w tej rodzinie zastępczej po przekształceniu nie może przekraczać 3.

Warunki niezbędne do przekształcenia rodziny zastępczej, zawarte w „Powiatowym programie rozwoju pieczy zastępczej na lata 2018-2020”:

- wiek kandydatów do lat 55 (organizator pieczy zastępczej bierze pod uwagę wiek kierowanych do rodziny dzieci, aby było możliwe usamodzielnienie wychowanków przed osiągnięciem przez zawodową rodzinę zastępczą wieku emerytalnego),
- pozytywna ocena rodziny zastępczej wystawiona przez dotychczasowego koordynatora rodziny zastępczej, wydana na potrzeby przekształcenia,
- pozytywna opinia z badań psychologiczno-pedagogicznych, przeprowadzonych przez psychologa w związku ze złożonym wnioskiem o przekształcenie,
- pozytywna ocena warunków mieszkaniowych rodziny zastępczej odnośnie możliwości umieszczenia kolejnych dzieci,
- wyrażenie zgody na przyjęcie co najmniej 2 dzieci po zawarciu umowy, a po ich przyjęciu - sprawowanie pieczy łącznie nad nie więcej niż 3 dzieci; w przypadku skierowania za zgodą zawodowej rodziny zastępczej licznego rodzeństwa łączna liczba dzieci w zawodowej rodzinie zastępczej może być wyższa.

Na 2018 r., zgodnie z „Powiatowym programem rozwoju pieczy zastępczej na lata 2018-2020”, przyjęto następujące limity zawierania umów:

a) dla nowo utworzonych rodzin zastępczych zawodowych:

- 1 nowa umowa,

b) dla rodzin zastępczych zawodowych, przekształconych z rodzin zastępczych niezawodowych:

- 1 umowa.

W 2018 r. szkolenie dla kandydatów na zawodowe rodziny zastępcze ukończyła pomyślnie jedna rodzina, z którą w dniu 26 września zawarto umowę o pełnienie funkcji zawodowej rodziny zastępczej. W rodzinie umieszczono łącznie 4 dzieci do lat 3.

Ponadto w 2018 r. zgłosiła się jedna rodzina zastępcza niezawodowa, wnosząc o przekształcenie w zawodową. Rodzina po uzyskaniu pozytywnej opinii została skierowana na szkolenie dla kandydatów na zawodowe rodziny zastępcze, które ukończy w kwietniu 2019 r., w związku z tym nie było możliwości zawarcia umowy jeszcze w 2018 r.

Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej na bieżąco monitorują sytuację poszczególnych niezawodowych rodzin zastępczych. W przypadku spełniania przez niezawodową rodzinę zastępczą warunków do przekształcenia w zawodową, koordynatorzy informują rodzinę zastępczą o takiej możliwości, a także o koniecznej zgodzie na przyjęcie 2 dzieci wskazanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach.

Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej, który prowadzi pracę z zawodowymi rodzinami zastępczymi, w 2018 r. pracował z 10 zawodowymi rodzinami zastępczymi, z czego 1 umowę rozwiązano w związku z umieszczeniem wychowanków w instytucjonalnej pieczy zastępczej. Prezentowane przez wychowanków zaburzenia zachowania i funkcjonowania społecznego znacznie przewyższyły możliwości wychowawcze i ekonomiczne rodziny zastępczej.

Dla ułatwienia zawodowym rodzinom zastępczym wykonywania ich zadań w obszarze związanym ze stanem zdrowia umieszczonych dzieci, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach kontynuował współpracę z:

- Górnośląskim Centrum Zdrowia Dziecka,
- Wojewódzkim Zespołem Ochrony Zdrowia Matki, Dziecka i Młodzieży,
- Specjalistyczną Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną,
- Specjalistyczną Poradnią Rodzinną,
- Ośrodkiem Rehabilitacyjno-Oświatowym Dziennego Pobytu Dla Dzieci Niepełnosprawnych,
- Ośrodkiem Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczym,
- Niepublicznym Centrum Usług Medycznych Neuro-Med,
- Chorzowskim Centrum Pediatrii i Onkologii,
- innymi placówkami służby zdrowia w Katowicach i w miastach ościennych.

Wskaźniki realizacji:

Lp.	Nazwa wskaźnika	2018	2019
1	Liczba kandydatów i wniosków o przekształcenie w zawodowe rodziny zastępcze, w tym: - liczba kandydatów pozytywnie zaopiniowanych, - liczba kandydatów negatywnie zaopiniowanych, - liczba kandydatów, którzy zrezygnowali z ubiegania się o status zawodowej rodziny zastępczej	1 1 - -	3 3 - -
2	Liczba zawodowych rodzin zastępczych w danym roku kalendarzowym, w tym: - liczba zawartych umów w danym roku kalendarzowym	10* 1	11* 3
3	Liczba dzieci przebywających w zawodowych rodzinach zastępczych, w tym: - liczba dzieci przyjętych w danym roku kalendarzowym	73 32	80 40
4	Średni koszt pobytu dziecka w zawodowej rodzinie zastępczej/rodzinnym domu dziecka, w tym: - koszt wynagrodzeń zawodowych rodzin zastępczych/rodzinnych domów dziecka. - wydatki na świadczenia, udzielone zawodowym rodzinom zastępczym/rodzinnym domom dziecka	2 966,98 zł 535 492,49 zł 568 752,10 zł**	3 960,00 zł 618 416,00 zł 610 288,00 zł**

*z 10 rodzin zastępczych zawodowych funkcjonujących w 2018 roku jedną umowę rozwiązano z dniem 12 kwietnia 2018 r., drugą – z dniem 31.12.2018 r.,

**kwota świadczeń wypłaconych zawodowym rodzinom zastępczym zawiera się w kwocie świadczeń dla rodzin zastępczych ogółem.

Rozwój sieci zawodowych rodzin zastępczych powinien umożliwiać powstawanie nowych miejsc opieki i wychowania dla małych dzieci, które z racji wieku lub niepełnosprawności nie mogłyby być umieszczone w instytucjonalnych formach pieczy zastępczej. Jednocześnie zawodowe rodziny zastępcze dają możliwość wielokrotnego wykorzystania każdego miejsca, ponieważ rotacja dzieci w tych rodzinach jest znacznie większa niż w niezawodowych rodzinach zastępczych.

W celu dalszego poszerzenia oferty zawodowej rodzinnej pieczy zastępczej, konieczne jest regularne zawieranie nowych umów oraz w miarę możliwości – przekształcanie prawidłowo funkcjonujących niezawodowych rodzin zastępczych w zawodowe.

Mimo, iż rocznie kilkadziesiąt rodzin otrzymuje pozytywną opinię dla kandydatów na rodziny zastępcze, zazwyczaj tylko jedna rodzina wyraża zainteresowanie utworzeniem zawodowej rodziny zastępczej. Jako barierę, kandydaci wskazują konieczność rezygnacji z pracy zawodowej przez osobę, która będzie pobierała wynagrodzenie, brak gotowości do rozstań z kolejnymi podopiecznymi oraz konieczność objęcia opieką w tym samym czasie nie mniej niż 3 dzieci.

CEL SZCZEGÓŁOWY 6: Ocena sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej oraz rodziny zastępczej

1. Przeprowadzanie oceny sytuacji dziecka oraz oceny rodziny zastępczej pod względem predyspozycji do pełnienia powierzonych funkcji i jakości wykonywanej pracy.

Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach współpracował z Sądem Rejonowym w Katowicach, informując o całości sytuacji rodzinnej dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej oraz o sytuacji rodziny pochodzenia dziecka. Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej przeprowadzali oceny sytuacji dziecka nie rzadziej niż co 3 miesiące w przypadku dziecka do lat trzech i nie rzadziej, niż co 6 miesięcy w przypadku pozostałych dzieci. Szczegółowe zasady dotyczące oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej, uregulowane zostały w Rozdziale 4 powołanej ustawy.

Rodzinna piecza zastępcza zapewnia pracę z rodziną pochodzenia w celu umożliwienia dziecku powrotu do rodziny lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka, a w przypadku braku możliwości przysposobienia dziecka – opiekę i wychowanie w środowisku zastępczym. Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej na podstawie art. 77 ust. 1 p. 5) ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, mają obowiązek zgłaszania do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających.

W 2018 r. do Ośrodka Adopcyjnego Towarzystwa Przyjaciół Dzieci w Katowicach zgłoszono **15** dzieci z niezawodowych i spokrewnionych rodzin zastępczych, z czego tylko **3** dzieci zostało zakwalifikowanych do adopcji, a **12** nie uzyskało kwalifikacji do adopcji z uwagi na długotrwały pobyt w rodzinie zastępczej, pobyt rodzeństwa w rodzinie zastępczej, głębokie więzi rodzinne łączące dzieci z rodzinami zastępczymi oraz regularne kontakty dzieci z rodziną naturalną.

Ponadto do Ośrodka Adopcyjnego Towarzystwa Przyjaciół Dzieci w Katowicach w 2018 r. zgłoszono **11** dzieci z zawodowych rodzin zastępczych. Troje dzieci (rodzeństwo) nie uzyskało kwalifikacji do adopcji z uwagi na zażyłe, regularne kontakty z rodzicami biologicznymi, a co za tym idzie – brakiem gotowości dzieci do adopcji.

Przepisy art. 132-134 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej regulują sprawę oceny rodziny zastępczej pod względem predyspozycji do pełnienia powierzonych funkcji oraz jakości wykonywanej pracy. Pierwszej oceny dokonuje się nie później niż przed upływem roku od umieszczenia pierwszego dziecka w rodzinie zastępczej. Kolejna ocena jest dokonywana po upływie roku od pierwszej oceny, a następnie nie rzadziej, niż co 3 lata.

2. Przeprowadzanie badań psychologiczno-pedagogicznych funkcjonujących rodzin zastępczych.

Zgodnie z art. 46 ust. 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej rodziny zastępczej niezawodowe i zawodowe są zobowiązane do przedstawiania co dwa lata opinii o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej wystawionej przez psychologa.

Badania psychologiczno–pedagogiczne funkcjonujących rodzin zastępczych	2018 r.	Prognoza na 2019 r.
Liczba wydanych opinii dotyczących predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej i zawodowej	34*	50
Liczba osób, którym wykonano badania predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej i zawodowej	77	74

*W okresie sprawozdawczym 1 opinię (dotyczącą 1 osoby) odnośnie posiadania predyspozycji i motywacji, sporządzono na podstawie badania psychologicznego przeprowadzonego pod koniec 2017 r.

W 2018 r. psycholodzy Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach wykonali badania psychologiczne 77 osobom - rodzicom zastępczym, pełniącym funkcję rodziny zastępczej niezawodowej i zawodowej. Na podstawie wyników badań sporządzono ogółem 34 opinie, określające predyspozycje i motywacje rodziców zastępczych do dalszego pełnienia swych funkcji.

3. Kierowanie do sądu wniosku o rozwiązanie rodziny zastępczej i zapewnienie dziecku opieki w innej formie lub w innej rodzinie zastępczej - w przypadku kolejnej oceny negatywnej.

Zgodnie z art. 134 ust. 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w przypadku negatywnej oceny rodziny zastępczej kolejna ocena jest dokonywana nie później niż w terminie 6 miesięcy od dnia dokonania tej oceny. W przypadku kolejnej negatywnej ostatecznej oceny organizator rodzinnej pieczy zastępczej kieruje do sądu wnioski o uchylenie postanowienia o umieszczeniu dziecka w rodzinie zastępczej.

W 2018 r. łącznie **72** dzieci (w tym 31 dzieci z zawodowych rodzin zastępczych) opuściło rodziny zastępcze, z czego tylko **9** dzieci powróciło pod opiekę rodziców naturalnych, **16** dzieci umieszczono w innej rodzinie zastępczej, **16** dzieci przeniesiono do placówek opiekuńczo - wychowawczych, a **3** dzieci decyzją sądu powierzono w pieczę rodzinom, które ubiegają się o ustanowienie rodziną zastępczą lub dotychczas sprawowały nad nimi opiekę jako rodziny zastępcze. Ponadto **7** rodzin zastępczych wyprowadziło się do innego miasta, **6** dzieci z zawodowych rodzin zastępczych przekazano do rodzin adopcyjnych. Rodziny zastępcze opuściło także **13** pełnoletnich wychowanków.

Wskaźniki realizacji:

Lp.	Nazwa wskaźnika	2018	Prognoza 2019
1	Liczba sporządzonych ocen sytuacji dziecka – ocen zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej ogółem, w tym: - w rodzinach zastępczych zawodowych - oceny negatywne	746 112 18	706 120 -
2	Liczba sporządzonych ocen rodzin zastępczych, ogółem w tym: - liczba ocen negatywnych	157 20	173 -
3	Liczba dzieci, które opuściły rodzinną pieczę zastępczą, ogółem w tym:	72 (w tym 31 dzieci z zawodowych rodzin zastępczych)	56 (w tym 35 dzieci z zawodowych rodzin zastępczych)
	- powrót do rodziny pochodzenia	9	10
	- adopcja	6 (z zawodowych rodzin zastępczych)	15

- przeniesienie do pieczy instytucjonalnej	16 (w tym 3 dzieci z rodzin zastępczych zawodowych)	0
- przeniesienie do innej rodziny zastępczej	16 (w tym 15 z rodzin zastępczych zawodowych)	20 (z rodzin zastępczych zawodowych)
- inne:	25	11
– powierzenie w pieczę	3	0
– wyprowadzenie się do innego miasta	7	0
– śmierć rodziny zastępczej	1	0
– usamodzielnienie	13	11
– pełnoletniość matki naturalnej i przekazanie dziecka pod jej opiekę	1	0

Prognozowane zmniejszenie liczby ocen sytuacji dziecka i zasadności jego pobytu w pieczy zastępczej wynika bezpośrednio z wieku wychowanków, pozostających w rodzinach zastępczych. Sukcesywnie zwiększa się bowiem liczba dzieci powyżej lat 3, które przebywają w spokrewnionych i niezawodowych rodzinach zastępczych. Z kolei na liczbę ocen sporządzanych w zawodowych rodzinach zastępczych duży wpływ ma rotacja dzieci oraz ich wiek – ponad 70% dzieci nie ukończyło 3 roku życia.

W 2018 r. sporządzono tylko 20 negatywnych ocen rodzin zastępczych, co jest bezpośrednim efektem zintensyfikowanej pracy z rodzinami, prowadzonej przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej i specjalistów, zatrudnionych w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Katowicach. Celem pracy z rodzinami zastępczymi jest wzmacnianie ich zasobów i kompetencji, budowanie relacji oraz zwiększanie otwartości na rozwiązywanie bieżących problemów. Praca w tej formie będzie nadal kontynuowana w 2019 r.

Rodzina zastępcza zawodowa i niezawodowa co najmniej raz na dwa lata ma obowiązek uzyskania opinii psychologicznej w zakresie swoich predyspozycji oraz motywacji do dalszego sprawowania funkcji. Terminy kolejnych badań ustalane są indywidualnie, w zależności od daty poprzedniego badania.

W 2018 r. z rodzinnej pieczy zastępczej umieszczano dzieci w pieczy instytucjonalnej najczęściej z uwagi na niewydolność opiekuńczo – wychowawczą rodzin zastępczych, utrzymującą się pomimo udzielanego regularnie wsparcia.

Dodatkowo liczba dzieci, powracających do rodzin naturalnych, kształtuje się na niskim poziomie, co wskazuje na potrzebę bardziej intensywnej pracy z rodzicami naturalnymi dzieci w formie bezpośredniego wsparcia asystentów rodziny i rodzin wspierających, a także pod postacią uczestniczenia w treningach, podnoszących kompetencje wychowawcze rodziców naturalnych.

CEL SZCZEGÓŁOWY 7: Usamodzielnianie wychowanków rodzinnej oraz instytucjonalnej pieczy zastępczej

1. Zapewnienie pomocy finansowej i rzeczowej oraz wsparcia osobom opuszczającym w związku z osiągnięciem pełnoletniości rodzinne oraz instytucjonalne formy pieczy zastępczej:

- świadczenia na kontynuowanie nauki,
- świadczenia na usamodzielnienie,
- świadczenia na zagospodarowanie,
- pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych,
- pomoc w uzyskaniu zatrudnienia,
- pomoc prawna i psychologiczna.

Osobom usamodzielnianym na podstawie przepisów ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, przysługuje wsparcie ekonomiczne oraz inne formy wsparcia ze strony organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, którego zadania w mieście Katowice wypełnia Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.

Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej zatrudnieni w Zespole ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach udzielają różnych form pomocy usamodzielnianym wychowankom rodzinnej pieczy zastępczej. Pozostali usamodzielniani wychowankowie (w tym wychowankowie rodzin zastępczych i placówek, nieobjęci pomocą i wsparciem koordynatora), w 2018 r. korzystali ze wsparcia pracowników socjalnych w Terenowych Punktach Pomocy Społecznej. W okresie sprawozdawczym koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Katowicach współpracowali ze 110 usamodzielnianymi wychowankami, spośród których 57 udzielono wsparcia, w tym w większości w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych.

Wskaźniki realizacji:

Lp.	Nazwa wskaźnika	2018	Prognoza 2019
1	Liczba wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej oraz instytucjonalnej pieczy zastępczej, którzy skorzystali z pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki	154	154
	- łączna wartość świadczeń (w zł)	639 360,21 zł	675 780,00 zł**
2	Liczba wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej oraz instytucjonalnej pieczy zastępczej, którzy skorzystali z pomocy pieniężnej na usamodzielnienie	36	45
	- łączna wartość świadczeń (w zł)	123 891,03 zł	164 214,00 zł**
3	Liczba wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej oraz instytucjonalnej pieczy zastępczej, którzy skorzystali z pomocy w formie rzeczowej	24	55
	- łączna wartość świadczeń (w zł)	39 144,99 zł	148 121,00 zł**
4	Usamodzielniani wychowankowie, którym koordynatorzy udzielili wsparcia ogółem w tym:	57*	50
	- w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych	42	40
	- w uzyskaniu zatrudnienia	22	20
	- w uzyskaniu dostępu do pomocy prawnej i psychologicznej	28	23

*wychowankowie korzystają z kilku form wsparcia jednocześnie

**wydatki na świadczenia w 2019 r. wzrosną w porównaniu do 2018 r. z powodu podwyżki świadczeń oraz zaplanowanego jednoczesnego objęcia wychowanka pomocą pieniężną i rzeczową.

Wychowankowie, którzy z uwagi na osiągnięcie pełnoletniości opuszczają rodzinne i instytucjonalne formy pieczy zastępczej, objęci zostali wsparciem i pomocą, w tym finansową. Na 2019 r. zaplanowano udzielanie wychowankom jednocześnie pomocy na usamodzielnienie oraz pomocy rzeczowej, co pozwoli na bardziej racjonalne wykorzystanie środków. Należy wziąć pod uwagę, że pomoc może być przyznawana w kilku etapach, dlatego średnie świadczenie nie odzwierciedla kwoty faktycznie przyznanej i realizowanej pomocy na rzecz każdego wychowanka.

KOSZT REALIZACJI „Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2018-2020” za 2018 r.

W 2018 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach kontynuował wykonywanie zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Na realizację powierzonych zadań, związanych z zapewnieniem dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych spokrewnionych, niezawodowych i zawodowych oraz zadań związanych z usamodzielnianiem pełnoletnich wychowanków, opuszczających rodziny zastępcze i placówki opiekuńczo-wychowawcze, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach miał zabezpieczone środki w planie finansowym.

Ogólny koszt realizacji „Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2018-2020” za 2018 r. wyniósł 7 952 494,60 zł. Szczegółowe dane przedstawia poniższa tabela.

W latach 2019-2020 realizacja poszczególnych zadań nadal będzie finansowana z budżetu Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach do wysokości środków, przewidzianych na ten cel w danym roku kalendarzowym. Ogólny koszt realizacji Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2018-2020 w 2019 r. wyniesie 8 515 246,00 zł.

Rodzaj wydatku	Roczny koszt w 2018 r. (w zł)	Plan na 2019 r. (w zł)
Cel szczegółowy 1: Promocja rodzinnych form pieczy zastępczej*	-	-
Cel szczegółowy 2: Szkolenie i kwalifikacja kandydatów*	12 340	31 560,00
Cel szczegółowy 3: Prowadzenie rejestru danych o osobach zakwalifikowanych oraz pełniących funkcję rodziny zastępczej*	-	-
Cel szczegółowy 4: Przygotowanie rodziny zastępczej na przyjęcie dziecka* Zadanie 2: Przyznanie i realizacja świadczeń pieniężnych dla rodziny zastępczej: - jednorazowe świadczenie pieniężne na pokrycie wydatków związanych z przyjęciem dziecka, - pomoc pieniężna na utrzymanie dziecka, - dodatek na dziecko niepełnosprawne, - dofinansowanie do wypoczynku, - dofinansowanie kosztów utrzymania mieszkania, - dofinansowanie kosztów remontu mieszkania zawodowej rodziny zastępczej - świadczenia związane z wystąpieniem zdarzenia losowego	- 4 741 700,10 27 625,00 4 411 296,32 72 732,13 85 581,91 132 957,45 11 407,29 100,00	- 4 749 325,00 30 000,00 4 346 100,00 91 200,00 121 625,00 142 400,00 18 000,00 -
Cel szczegółowy 5: Rozwój sieci zawodowych rodzin zastępczych - koszt wynagrodzeń zawodowych rodzin zastępczych, rodzin pomocowych oraz osób do pomocy w gospodarstwie domowym i w opiece nad dziećmi wraz ze składkami pracodawcy	678 951,88	804 881,00
Cel szczegółowy 6: Ocena sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej oraz rodzin zastępczych*	-	-
Cel szczegółowy 7: Usamodzielnianie wychowanków rodzinnej oraz instytucjonalnej pieczy zastępczej Zadanie 1: Zapewnienie pomocy finansowej i rzeczowej oraz wsparcia osobom opuszczającym w związku z osiągnięciem pełnoletniości rodzinne oraz instytucjonalne formy pieczy zastępczej: - świadczenia na kontynuowanie nauki, - świadczenia na usamodzielnienie, - świadczenia na zagospodarowanie, - pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych,* - pomoc w uzyskaniu zatrudnienia,* - pomoc prawna i psychologiczna.*	802 396,23 639 360,21 123 891,03 39 144,99	988 115,00 675 780,00 164 214,00 148 121,00
Koszty funkcjonowania i obsługi Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka	1 717 106,39	1 941 365,00

Pomocy Społecznej w Katowicach		
Całkowity koszt realizacji „Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2018-2020” za 2018 r.	7 952 494,60	8 515 246,00

*cele oznaczone gwiazdką realizowane są w ramach bieżącej działalności Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach

PODSUMOWANIE

Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w placówkach opiekuńczo-wychowawczych nie powinny być umieszczane dzieci poniżej 7 roku życia – do 31 grudnia 2019 r., a od 1 stycznia 2020 r. – dzieci poniżej lat 10. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach jako organizator pieczy zastępczej, w 2018 r. realizował zaplanowane w „Powiatowym programie rozwoju pieczy zastępczej na lata 2018-2020” działania, mające na celu pozyskiwanie kolejnych kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej oraz zawodowej, co w perspektywie długofalowej doprowadzi do minimalizowania zjawiska umieszczania dzieci poniżej 10 roku życia w placówkach opiekuńczo-wychowawczych oraz skróci czas oczekiwania małych dzieci na umieszczenie w stałej rodzinie zastępczej, na przykład po opuszczeniu pogotowia rodzinnego.

W 2018 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach z powodzeniem realizował „Powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej na lata 2018-2020”, którego głównym celem jest rozwijanie lokalnego systemu pieczy zastępczej. Na terenie miasta Katowice funkcjonowało 360 rodzin zastępczych, w tym 10 zawodowych. Ogółem zapewniono opiekę i wychowanie 448 dzieciom w spokrewnionych i niezawodowych rodzinach zastępczych oraz 73 dzieciom w zawodowych rodzinach zastępczych. Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej zapewniali rodzinom oraz przebywającym w nich dzieciom stałe wsparcie, w tym psychologiczne, pedagogiczne oraz prawne. Sporządzono 746 szczegółowych analiz sytuacji poszczególnych dzieci, a na ich podstawie wnioskowano odnośnie zasadności dalszego pobytu. W wyniku wspólnych działań rodzin zastępczych i koordynatorów, 72 dzieci opuściło system rodzinnej pieczy zastępczej.

Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej z powodzeniem realizowali zadanie umożliwienia rodzinom zastępczym podnoszenia ich kwalifikacji oraz nawiązywania i utrzymywania wzajemnych kontaktów. Prowadzono szkolenia, których tematyka została dostosowana do zgłaszanych przez rodziny zastępcze potrzeb, a ponadto od kilku lat funkcjonuje otwarta grupa wsparcia dla rodzin zastępczych. Podczas spotkań grupy wsparcia rodziny zastępcze mają możliwość dzielenia się swoimi doświadczeniami w radzeniu sobie z trudnymi problemami dzieci, umieszczonych w pieczy zastępczej.

Mając na uwadze trud i osobiste poświęcenie oraz zaangażowanie rodzin zastępczych, z okazji obchodów Dnia Rodzicielstwa Zastępczego, w dniu 17 maja 2018 r. odbyła się uroczysta konferencja „Rodzina zastępcza – otwarte serce dla dzieci”, w której wzięło udział ponad 200 osób, zainteresowanych tematyką zastępczego rodzicielstwa.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach w 2019 r. będzie kontynuował działania zarówno wspierające obecnie funkcjonujące rodziny zastępcze, jak też nakierowane na pozyskiwanie kolejnych kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej i zawodowej. Zaplanowano szkolenia, podnoszące kwalifikacje i rozwijające kompetencje rodzin zastępczych, a ponadto będą kontynuowane działania, promujące ideę rodzicielstwa zastępczego, między innymi podczas kolejnych uroczystych obchodów Dnia Rodzicielstwa Zastępczego.